Rabbini zikreden ile zikretmeyenin misali ölü ile dirinin misali gibidir

[Türkçe]

مثل الذي يذكر ربه والذي لا يذكر ربه كمثل الحي والميت

[باللغة التركية]

Tetkik: Muhammed Şahin

مراجعة: أم نبيل

Rabva Semti İslâmî Dâvet Bürosu-Riyad

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

1429 - 2008

islamhouse.com

بسم الله الرحمن الرحيم

Rasulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

"**Amellerin Allah'a en sevimli olanı dilinin Allah'ı zikretmekle nemlenmiş olduğu halde ölmendir**."[1]

et-Tayyibî der ki:

"Dilin nemli olması hareketinin kolaylığı anlamında bir ibaredir. Bunun zıddı dilin kurumasıdır. Dil zikre devam etmekle nemli kalır."

Allah'ı zikretmek[2]**:**

Zikrin aslı; kalp ile zikrettiği şey hakkında uyanık olmaktır. Dil ile zikretmeye de zikir denir. Zira bu kalbin zikretmesinin göstergesidir. Ancak çoğunlukla dil ile söylenene zikir denmesi, bunun öncesinde kavrama olduğundandır. Kalp ile zikirden kastedilen ise umumi hallerde bunun devamını gerektirir.

Denildi ki: Zikir; söylenmesi ve artırılması hakkında teşvik edilen, kalıcı sakih ameller denilen; Sübhanallah, elhamdulillah, la ilahe illallah, Allahu ekber gibi zikirler,havkale (la havle vela kuvvete illa billah), besmele, hasbele (Hasbunallahi ve ni'mel vekil), istiğfar ve dünya ile ahiretin hayrı için dua etmek gibi şeylerdir. O halde Allah'ı zikretmek ile kastedilen, Kuran okumak, hadis okumak, ilim dersi yapmak, nafile namaz kılmak gibi Allah'ın vacip veya mendup kıldığı amellere devam etmektir. Sonra bazen dil konuştuğu şeyden ecir almakla zikretmiş olur. Bunda manasını hazır etmesi şart değildir. Lakin manasının dışında bir şey kastedilmemesi şarttır. Eğer dil konuşurken kalp de hazır olursa bu daha kamildir. Buna zikrin anlamını ve Allah Teâlâ'yı tazim etmeyi, O'nu noksanlardan tenzih etmeyi düşünmek de katılırsa bunun kemali artar. Bu, bazen farz bir namazda, cihada veya bunlardan başka bir salih bir amelde gerçekleşirse kemali yine artar. Yönelme sahih ve Allah Teâlâ'ya halis olursa bu kemalin son haddidir.

Denildi ki: Dilin zikrinden kastedilen; tesbih, tahmid ve temcide delalet eden lafızları söylemektir. Kalp ile zikir; hükme muttali oluncaya kadar emir ve yasaklar hakkında, zat ve sıfata delalet eden tefekkür ve Allah'ın yarattıkları hakkında düşünmektir. Azalarla zikir; taat işlemektir.

Nitekim Allah -azze ve celle- namazı zikir diye isimlendirmiştir:

"**Allah'ı anmaya** (hutbe dinlemeye ve namaz kılmaya) **gidin**."(Cuma 9)

Denildi ki: Allah Teâlâ'yı zikretmek dil ile kalp ile olmak üzere iki çeşittir. Kalbin zikri de iki çeşittir: Birincisi zikirlerin en yükseği ve değerlisi olup Allah

[1] Sahihu'l-Cami (165)

[2] Bkz.: el-Askalanî; Fethu'l-Bari (11/209) Kurtubî; el-Cami Li Ahkami'l-Kur'an (2/115, 14/121, 128) İbn Kesir Tefsiru Kurani'l-Azim (3/502-503) Nevevi; Şerhu Sahihi Müslim (17/15) İbnu'l-Kayyım; Medaricu's-Salikin (2/397-399)

Teâlâ'nın celalini, ceberutunu, melekûtunu, göklerde ve yerdeki ayetlerini tefekkür etmektir. Zikirlerin hayırlısı gizli olanıdır hadisinde kastedilen de budur. İkincisi: Kalpte emir ve yasak anında emre uyup yasağı terk ederek ve kendisine şüpheli gelen konusunda tevakkuf ederek zikretmektir. Mücerret olarak dilin zikri ise zikirlerin en zayıfıdır. Lakin hadislerde geldiği üzere bunda da büyük faziletler vardır.

Allah Teâlâ buyuruyor ki:

"**Ey inananlar! Allah'ı çok zikredin**."(Ahzâb 41)

Allah Teâlâ kullarına onlara verdiği çeşitli sınıflardan nimetlere karşı, kendisini zikretmelerini, şükretmelerini ve bunu artırmalarını emretmiş bundan dolayı da bol sevap ve güzel sonuç vaad etmiştir. En kıymetli anlarında tesbih, tehlil, tahmid ve tekbir ile meşgul olmalarını emretmiştir. Allah Teâlâ bunu kula kolay gelmesi için bir sınır belirlememiştir. Mücahid diyor ki: "Bu kelimeleri abdesti olan da, olmayan da ve cünüp olan da söyleyebilir. Ayakta, oturarak ve yanı üzerine yatar halde zikretmedikçe Allah'ı çok zikredenlerden olunmaz."

Bunun ecrinin büyüklüğünden dolayı İbn Abbas -Radıyallahu anhuma- şöyle demiştir: "Şüphesiz Allah Teâlâ kullarına zikir dışında farz kıldığı her ibadet için malum bir sınır koymuş, mazeret halinde de mazur görmüştür. Fakat zikir için bir sınır belirlemediği gibi onu terk edeni de mazur görmemiştir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"**Allah'ı ayaktayken, otururken ve yan yatarken zikredin.**"(Nisa 103)

Gece ve gündüz, karada ve denizde, seferde ve hazarda, zenginlikte ve fakirlikte, hastalıkta ve sıhhatte, gizlide ve açıkta ve her durumda zikredin.Bunu yaptığınızda melekleri size salat ederler.

Rasulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

"**Size amellerinizin en hayırlısını,Melikiniz indinde en temizini ve derecelerinizi en çok yükseltenini ve sizin için altın ve gümüş bağışlamaktan, düşmanınızla karşılaştığınızda onların boynunu vurmanızdan ve onların boynunuzu vurmalarından daha hayırlısını haber vereyim mi?**" dediler ki;

"Evet ey Allah'ın Rasulü!"

"**Allah'ı zikretmektir**" buyurdu.

Muaz b. Cebel -Radıyallahu anh- dedi ki:

"Kulu Allah'ı zikretmek dışında, Allah'ın azabından daha iyi kurtaracak bir şey yoktur." [1]

---

[1] Sahihu Süneni't-Tirmizi (2688)

Allah Teâlâ buyuruyor ki:

"**Rabbini, sabah akşam, yüksek olmayan bir sesle, kendi kendine, ürpertiyle, yalvara yalvara ve için için zikret. Gaflete kapılanlardan olma.**"(A'raf 205)

Yani; Rabbini içinden gizlice, tezellül ile, Allah Teâlâ'dan korkarak, yalnız kendi işitebileceğin şekilde gündüzün başında ve sonunda zikret, Allah'ı zikretmekten gafil olanlardan olma demektir.Gafillerden olmamak için kulun sabah akşam bolca zikretmesi kastedilmiştir.

Rasulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

"**Rabbini zikreden ile zikretmeyenin misali ölü ile dirinin misali gibidir**."[1]

Allah -azze ve celle- zikri, Kuran'da pek çok yerde zikretmiş, onu emretmiş ve bunun zıddı olan gafletten yasaklamıştır. Kurtuluş zikri artırmaya bağlanmış, zikir ehli övülmüş ve hayırlı karşılık vaad edilmiştir. Zâkirin Allah'ı zikretmesinin karşılığı, Allah'ın da onu zikretmesidir. Bu ise her şeyden büyüktür. Salih ameller onunla sonlandırılır. Oruç, hac, namaz, Cuma hep zikirle sonlandırılır. Zikredenler; özellikle onların akıl sahipleri olarak ayetlerinden faydalanmaları ile zikredilmiştir. Zikir, bütün amellerin arkadaşı ve bütün amellere bitişik ve amellerin ruhu olarak zikredilmiştir. Zira Allah Subhanehu onu namaz, oruç, hac ve menasikleri ile bitişik olarak zikretmiş ve hatta onu haccın ruhu, özü ve maksadı kılmıştır. Yine cihad ile bitiştirmiş, düşmanla karşılaşınca kendisini zikretmeyi emretmiştir.

[1] Buhari; Kitabu'd-Daavat